

Riskien hallinta yritystoiminnassa

Teppo Raininko

Yritystoiminnan moninaiset riskit

- Sääriskit
- Henkilöriskit
- Hintariskit
- Markkinariskit
- Rahoitusriskit
- Poliittisariskit
- Tietoturvariskit
- Tuotantotekniset riskit
- Vastuuriskit ja muut juridiset riskit
- Omaisuusriskit ja niistä johtuva keskeytyminen
- Toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit

Riskienhallinnan keinot ja mahdollisuudet vaihtelevat

Kaikkia riskejä ei voi vakuuttaa.

Moniin voi kuitenkin vaikuttaa ja varautua.

Riskienhallinta yritystoiminnassa

Riskienhallinta on ennakoimista ja varautumista

- riskin poistaminen
- riskin määrän vähentäminen
- riskin todennäköisyyden pienentäminen
- varautuminen toteutumisen jälkeiseen tilanteeseen
- riskin ulkoistaminen tai jakaminen
 - ⇒ toiminnan tai omaisuuden ulkoistaminen
 - ⇒ yhteisyrittäminen tai -omistaminen
 - ⇒ vakuuttaminen.

Kalankasvattamoiden vakuuttaminen

- Vakuutetaan omaisuus yritysvakuutuksella
 - Rakennukset ja maalla oleva tekniikka
 - Tekniikka; laajat rikkovakuutukset varauksellisesti
 - Irtaimisto
 - Keskeytyksen osalta vakuutuksen kohteena ylimääräiset kulut
 - lisäkustannuskeskeytysvakuutus
 - henkilökeskeytysvakuutus
 - Kalojen kuljetuksia on vakuutettu
 - kuljetusvakuutuksen perusehdoissa kuitenkin rajattu pois elävät eläimet
 - jos vakuutetaan eläviä eläimiä, niin erikoisehto.

Kalankasvattamoiden vakuuttaminen

- Väliinputoajaryhmä
 - Ei maataloutta
 - Pienehkö toimiala
 - pienehkö vakuutusmaksupohja
 - vähän vahinkodataa
 - Yritysvakuuttajille vieras ala, syväosaaminen puuttuu
 - Biologinen tuotanto, tauti- ja ympäristöriskit
 - Vaikeasti rajattavat keskeytykset
 - Varovainen linja ei ole niinkään tietoinen valinta, vaan rakenteellinen seuraus
 - Hinnoittelu perustuu pitkälti kokemukseen, ei matemaattiseen malliin, ja kokemusta on markkinoiden koosta johtuen vähänlaisesti
 - Riskienvalintaohjeissa maininta, että kaloja ei vakuuteta ja keskeytysvakuuttamiseen varovainen suhtautuminen.

Kalankasvattamoiden vakuuttaminen

LähiTapiolan alueyhtiöiden kannassa kalankasvattamoiden vakuutuksia kuitenkin on

- Suurin maksutulo
 - Uusimaa
 - Pohjanmaa - Österbotten
 - Savo
 - Kainuu – Koillismaa.
- Vahinkojen määrä ei ole ollut suuri
 - varovainen suhtautuminen vakuuttamiseen
 - vakuutettuja kohteita vähän
 - asiakkaat huolellisia ja toiminta ammattimaista.
- Kun laajaa vakuutusturvaa on vaikea saada, korostuu yrityskulttuuri ja omat riskienhallintatoimenpiteet.

Henkilöressien turvaaminen

- Yrityksillä on hyvin erilaiset työvoiman tarpeet
- Varautumissuunnitelma = varmistetaan tehtävien hoitaminen ja suunnitellaan tarvittavat, toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
- Korona-pandemia osoitti, että työvoiman saatavuus ei ole itsestäänselvyys
- Viime kädessä ongelman ratkaisu kaatuu yrittäjän itsensä ratkaistavaksi
- Normaalioloissakin, jos yrittäjä tai työntekijä sairastuu tai joutuu tapaturman uhriksi, löytyykö tuuraajaa?
 - Henkilökeskeytysvakuutus korvaa lisäkuluja, mutta ei toimita apukäsiä.

Sähkölaitteet

Jopa puolet tulipaloista saa alkunsa viallisista, puhdistamattomista, väärään paikkaan tarkoitetuista tai muuten väärin käytetyistä tai väärin kytketyistä sähkölaitteista.

Sähkölaitteet ja -asennukset myös kuluvat käytössä ja esimerkiksi lämmön vaihtelu löystyttää liitoksia.

Lakisääteinen sähkölaitteiden määräaikaistarkastus koskee yrityksiä, joiden pääsulakekoko on yli 35 A.

Valtaosalla tämä on kokonaan tekemättä.

Sähkölaitteiden määräaikaistarkastus

Lakisääteisiä määräaikaistarkastuksia voivat tehdä TUKESin valtuuttamat tarkastajat.

- Tarkastuksia tehdään mittaamalla ja aistinvaraisesti havainnoimalla.

Yleisimpiä havaittuja puutteita ovat:

- Puuttuvat sähkökuvat sekä asennus- ja tarkastuspöytäkirjat
- Rikkinäiset suojakuvut, katkaisijat ja pistorasioiden kannet
- Vääränlainen sähkölaite kosteassa tai pölyisessä tilassa.
- Sähkökeskusten puuttuvat kosketussuojat
- Pölyn ja lian sekaan hautautuneet laitteet
- Rikkoutuneet johtimien suojakuoret
- Epäkuntoiset loisteputkivalaisimet
- Jyrsijöiden vahingoittamat kaapelit
- Pysyviksi jääneet tilapäisviritykset
- Kuluneet ja löystyneet liitokset
- Toimimaton vikavirtasuojaus
- Puutteellinen maadoitus

- kohonnut henkilö- tai esinevahingon riski
- Heikentynyt eläinten tuotos
- haittaa työntekoa tilalla
- hidastaa sähkötöitä

Aurinkopaneelit

Aurinkoenergia on kasvattanut suosiotaan nopeasti.

- Sähkön hinnan nopea nousu lisännyt kysyntää
- Paikoin markkina on jo ylikuumentunut
 - niin myös osa asennuksista.

Yleisimpiä havaittuja puutteita ovat:

- Asentajilta puuttuu luvat
- Asennuksista puuttuu piirroksot ja asennuspöytäkirjat
- Asennustarkastus ja varmennustarkastus tekemättä
- Opastetarrat ja käyttöohjeet puuttuvat
- Runko maadoittamatta
- Käyttöopastus antamatta
- Vääränlaisia kaapeleita
- Johdotukset kiinnittämättä
- Invertteri sisällä / suoraan lautaseinässä kiinni.

Erota tämän laitteen syöttö
luverkosta että paikallisgen
ennen työskentelyn aloit

generaattori (erotuskohta)
verkosta (erotuskohta) ↑

Aurinkopaneelit ja varavoima

Aurinkopaneelit kytkeytyvät irti, kun sähköt katkeavat

- Aurinkovoima ei ole varavoimaa.

Myöskään varavoima ei saa työntää virtaa "valtakunnan verkkoon"

- Aiheuttaa hengenvaaran verkkoa korjaaville asentajille
- Kun aggregaatti käynnistyy, yhteyden verkkoon pitää katketa
- Jos hiukankin epäilyttää, onko varavoima tai aurinkopaneelit kytketty toimimaan oikein, tilaa valtuutettu sähkötarkastaja tarkistamaan asennukset

Varavoimalaitteen käyttöä on syytä testata säännöllisesti "hyvän sään aikana".

Akut sähkövarastona

Varastoidaan itse tuotettua tai ostettua sähköä omiin akkuihin käytettäväksi tai myytäväksi silloin, kun sähkön tuotto alittaa kulutuksen / sähkö on kallista.

Tarjolle on tullut kaupallisia sovelluksia, joissa osa itse tuotetusta tai halpoina tunteina ostetusta sähköstä varataan omaan käyttöön, osa myydään reservimarkkinoille.

Oikein kannatettavaa toimintaa, mutta muistetaanko turvallisuus?

Akut ja ladattavat työkalut

- Ladattavat laitteet ja työkalut ovat kehittyneet harppauksin, ja niiden määrä jatkuvasti kasvaa.
- Sisäkäyttöön tarkoitettua laturia ei pidä käyttää ulkona eikä kosteissa tai pölyisissä tiloissa. Useimpia kännykän latureita ei ole tarkoitettu käytettäväksi kuin kuivissa sisätiloissa.
- Vioittunut akku tai laturi aiheuttaa tulipalon vaaran. Akku voi vioittua esim. pudotessaan lattialle. Vikaa ei välttämättä havaitse välittömästi. Vika voi olla myös valmiina uudessa laitteessa.
- Ladattavaa laitetta ei pidä säilyttää herkästi syttyvän materiaalin päällä.

Sähkölaitteet

Palamattoman alustan vaatimus koskee yhtä lailla ladattavia työkaluja kuin puhelimiakin. Myös akkukäyttöisten autojen, pienkuormaimien ja muiden ajoneuvojen latauslaitteet on asennettava palamattomaan pintaan. Sama koskee aurinkosähkölaitteiden inverttereitä.

Kun lataaminen on päättynyt, laite kannattaa irrottaa laturista ja laturi verkkovirrasta.

Alkusammutuskalusto

Ohjeistus sammuttimien määrästä saattaa vaihdella

Tärkeintä kuitenkin on, että

- alkusammutuskalustoa on aina käden ulottuvilla
- alkusammutuskalusto on kunnossa
- alkusammutuskalustoa osataan käyttää.
- Lämpimissä tiloissa sammuttimet on tarkastettava kahden vuoden välein. Kylmissä tiloissa ja ajoneuvoissa vuoden välein.
- Yli 10 vuotta vanhaa sammutinta ei voi enää tarkastaa, mutta sitä voi mainiosti käyttää harjoitusvälineenä.

Varkaus- ja murtovahingot

Tuotannollisessa toiminnassa varkaudet ja murrot eivät vakuutusyhtiöiden näkökulmasta ole keskeisin riski

- yritykselle kyse on usein isosta harmista, vaivannäöstä ja järkytyksestä
 - turvallisuuden tunne järkkyy
 - paljon harmia ja ylimääräistä työtä
 - Huoli siitä, että tapahtunut toistuu tai jotain on jäänyt huomaamatta, mikä yllättää vasta myöhemmin
- Varkauksien lisäksi on myös suunniteltua ja satunnaista ilkivaltaa ja erilaista "hyvää tarkoittavaa" aktivismia
- Kun toimitaan elintarvikkeiden tai elävien eläinten parissa, on aina myös hygieniariski
- Vakuutusyhtiölle usein riittää, kun omaisuus on edes jotenkin lukittu ja / tai jatkuvan silmälläpidon alaisena, mutta riittääkö se sinulle?

Varkaus- ja murtovahingot

- Polttoainevarkauksia tapahtuu yllättävän paljon
 - Varkaats löytävät syrjäisiinkin kohteisiin
 - Kohteina kiinteät ja irralliset öljysäiliöt sekä ajoneuvot
 - Toisinaan varkaus huomataan vasta viikkojen, jopa kuukausien kuluttua tapahtumahetkestä – tai tapahtumahetkeä ei pystytä määrittämään.
 - Polttoainevarkauden yhteydessä on aina myös ympäristövahingon riski
 - Säiliöt on pidettävä lukittuina ja säiliöiden kunnosta tulee huolehtia
 - säiliön sisältö voi olla 10 000 €, mutta ympäristövahinko voi olla 100 000 €.

Sisään vain
omistajan
luvalla

VÄLTÄ LÄHIKONTAKTIA

1-2 metriä

- Minimoi ulkopuolisten käynnit tilalla
- Pidä 1-2 metriä etäisyyttä muihin aina kun mahdollista.
- Pidättäydy käittelystä
- Käytä yhteydenotoissa ensisijaisesti puhelinta ja viestejä.
- Ilmoita meijerille, mikäli tilalla on koronavirus tartunta tai tuottajat ovat sen vuoksi karanteeniassa

HYGIENIAOHJEET

- Pese kätesi saippualla ja lämpimällä vedellä tai käytä desinfiivia käsihuuhdetta usein, ja aina kotiin tultuasi ja ennen ruokailua.
- Yski kyynärtapeeseen tai nenälänsä. Heitä nenäliina heti käytön jälkeen pois.
- Huolehdi tuottajien, työntekijöiden ja välttämättömien vierailijoiden suojavaatteista- ja välineistä
- Puhdista ja desinfiioi usein käyttämät esineet ja pinnat kuten puhelin, teline ja laitteet/koneet.

Bioturvallisuus

Bioturvallisuutta ovat toimenpiteet, joilla estetään taudin aiheuttajan kontakti tuotantoeläimiin ja ihmisiin

- Ulkoinen bioturvallisuus = ulkoisten tekijöiden aiheuttama tautipaine
 - eläinliikenne ja raatojen käsittely
 - kulkuväylät ja ajoneuvot
 - materiaalit ja tarvikkeet
 - jätteen käsittely
 - henkilöliikenne
 - haittaeläimet.
- Sisäinen bioturvallisuus
 - estetään tautien leviäminen osastosta toiseen tai eläimestä toiseen.

Bioturvallisuus

Jyrsijät ja linnut aiheuttavat vahinkoa ja heikentävät viihtyvyyttä

- Hygieniariski
 - rehun saastuminen
 - tautiriski
- Paloriski
 - sähköjohtojen jyrsiminen aiheuttaa oikosulkuja, sähkölaitevikoja ja tulipaloja
- Muut vahingot
 - Rakenteiden vaurioittaminen
 - Hormien tukkiminen
 - Yleinen sotku ja viihtyisyyden heikkeneminen
 - Imagotappio.

Yhteenveto

- Yrittämisessä, kuten elämässä yleensäkin, kaikki ei aina mene suunnitelmien mukaan.
- Sillä, joka suunnittelee, on kuitenkin paremmat mahdollisuudet onnistua.
- Moniin riskeihin voi itse vaikuttaa.
- Riskin toteutumiseen voi varautua.
- Aloita riskien hallinta ja varautuminen jo tänään.

LÄHITAPIOLA